

KRIJGSGEVANGENEN

krijgsgevangenen, bijna allen op West-Java en van hen de meesten op de hoogvlakte van Bandoeng. Die hoogvlakte was namelijk door het Japanse Zestiende Leger aangewezen als het gebied waarheen, als de Geallieerden op Java zouden landen, de Japanse bataljons zich moesten terugtrekken en de Japanners hadden, gelijk vermeld, uit Tokio de instructie ontvangen om te voorkomen dat hun krijgsgevangenen door de Geallieerden zouden worden bevrijd.

Men kan wat wij de 'tweede periode' op Java noemen (de periode die met de afvoer van grote groepen krijgsgevangenen begon), in twee onderperiodes verdelen: een van oktober '42 tot februari '44 en een van februari '44 tot augustus '45. In die eerste onderperiode was er, globaal gesproken, niet sprake van een ernstig voedseltekort, in die tweede wèl, hetgeen uiteraard samenhang met de in hoofdstuk 7 weergegeven katastrofale daling van de voedselproductie op Java maar ook met de algemene onverschilligheid der Japanners ten aanzien van het lot der krijgsgevangenen. Terwijl immers op Java honger werd geleden, hadden de Japanners rijst genoeg: zij hadden aan de krijgsgevangenenkampen (als ook aan de kampen van burger-geïnterneerden) voldoende voorraden ter beschikking kunnen stellen, als zij daar behoefte aan hadden gehad of als zij zich aan hun internationale verplichtingen hadden willen houden – die behoefte ontbrak en die verplichtingen waren louter op papier aanvaard.

*

Na de opheffing van de kampen in Malang, Tjilatjap en Soerabaja (dat was het vertrekpunt geweest voor de transporten naar Flores en de Molukken), waren er nog krijgsgevangenen in Batavia (het vertrekpunt voor de transporten naar Birma, Thailand en Japan, later naar Sumatra en Singapore) en op de Bandoengse hoogvlakte, nl. in Bandoeng en in Tjimahi.

Bandoeng had drie kampen: een voor Nederlanders en Indische Nederlanders (het kamp van het XVde bataljon), een voor de Britten, Australiërs en Amerikanen en een voor Ambonnezen en Menadonezen (die geweigerd hadden, *heiho* te worden). De kampoude uit het kamp van het XVde bataljon, luitenant-kolonel Poulus, was in juni '42 naar Tjilatjap verplaatst en zijn functie was toen overgenomen door de verdediger van Tarakan, luitenant-kolonel S. de Waal. De Waal evenwel werd in februari '43 met enkelen van zijn officieren door de Japanners